

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 40 kr., za četert leta 1 gl. 30 kr. V tiskarnici sprejemana za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za četert leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XXXVI.

V Ljubljani, 14. grudna 1883.

List 50.

Certice iz rimokatoliške liturgike.

(Po K. L. — P. Hrisogon. M.)

(Dalje.)

3) Najstarejše liturgično oblačilo je mašna srajca — alba. V cerkvi je imela mnogo imen, očitni dokaz, da je prav stara: alba tunica, alba linea, podéres (hitón), stiharion itd. Tudi belo oblačilo kerščencev se je imenovalo alba; od tod je še danes ime: Dominica in albis. — Alba zunaj liturgične službe ni družega ko rimska tunika, ktera se je od dobe Caesarjeve in na zahodu nosila z rokavi, zato: tunica alba manicata. Tunika manikata je bila iz belega sukna, segala je navadno čez kolena, ali celo do gležnja. Okoli ledji si jo je Rimljan pripasal s širokim pasom, ter je služila kot dolnje oblačilo (pod togo ali plajščem). Iz vsakdanjega življenja je tunika prešla v cerkveno rabo, še precej nespremenjene podobe, le da je cerkev namesto volne odbrala platno. Še v 10. veku so jo duhovni viših redov nosili tudi zunaj cerkve. To se vidi iz prepovedi opata Regina v Prumu (blizu Trierja), ki je prepovedal svojim duhovnim maševati v tisti albi, ki so jo nosili zunaj cerkve. — Srednji vek je dajal prav veliko važnost lepšim albam. V 9. stoletju se govori o albah svilenih, okrašenih z zlatimi resami, dragocenimi konci. Cesarica Agneza je darovala samostanu Kasinskemu dragoceno albo, ki ima rokave in dolnji del izlepšan s prekrasnim in dragim vezivom. Od 16. veka začeni ima alba še danes taisto podobo. Dandanašnji se alba lepša s širokimi kečkanimi in pletenimi okrajki zgoraj in na rokavih. Podmetki okrajkom imajo biti taiste barve, ktere je talar dotičnega. — V izhodnji cerkvi nosi le mašnik naši albi podobno oblačilo (stiharion); dijakon nosi dalmatiko brez stihariona nad talarjem. — V današnji bogoslužni rabi je alba, kakor smo že omenili, bela, platenena, dolga halja, ktero klerik viših posvečevanj nosi pri odločenih djanjih bogoslužja nad talarjem. V sredi se prepasuje s konopcem, cingulom, ter ima talar pokriti popolnoma. — Alba spominja na tisto zaničljivo oblačilo, v ktero so bili Gospoda vojaki oblekli v Herodovi palači; spominja pa tudi na svetost in pravičnost, pridobljeno s Kristusovo kervjo, ter na čistost duše in telesa. Duhoven moli, ko albo oblači: Dealba me Domine et munda cor meum, ut in sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

4) Naročnik, manipulum. Kakor že ime kaže, se je manipel nosil na roki. Rekli so mu tudi: sudarium, sindon itd.; tudi fano (sorodna beseda s pannus = kos sukna; taista korenika se je ohranila v besedi fahne) — V najstarejši časih se je nosil na levi roki kakor „sudarium“, t. j. da se ž njim obriše pot z obraza, na kar spominjajo tudi besede, ki se imajo govoriti pri natikanju manipla. Ob koncu 9. in v začetku 10. stoletja manipel ni več služil v prvotni namen, ampak bolj nekam kakor lepotni pert pri sv. maši. Na to se daje sklepati iz poročila od l. 908. Tega leta je položil avgsburški škof Adambert med drugimi dragotinami tudi sprelepo vezen manipel na grob sv. Gala. Iz prvega je bil manipel veliko daljši ter razširjen proti koncu.*) Včasih je imel na zdolej zvončke. Nekdaj si ga je nataknil mašnik, kakor še dandanes v pontifikalni maši, še le po očitnem izpovedanji, molitvi, „Confiteor.“ Gerki nosijo na vsaki roki po en manipel, epimanikion imenovan. Manipel je v današnji liturgični rabi le znamenje starodavne službe. Manipel nosi subdijakon, dijakon, presbiter na dolnjem laktu leve roke, ter je taiste tvari (in barve), ktere je kazula. Manipel je simbol mašniške učiteljske službe; spominja na stanovitno, poterpežljivo, spokorno življenje, kakor tudi na prihodnje zmagoslavje in veselje v nebeškem kraljestvu v plačilo za pridobljeno zasluženje na tem svetu. Zato je cerkev velela manipel na roko devajočemu mašniku pred mašo reči: „Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.“ (Dalje nast.)

Svetloba — luč.

(Dalje.)

Hitrost ali berzina svetlobe je tolika, da v eni sekundi prehodi 40.500 milj ali 300.400 kilometrov.

*) Ali bi ne bilo daljšega želeti tudi zdaj? Kratki vedno na korporal uhaja in hoče vse pobrisati, ter je nevaren za kake mervice, ako se nahajajo na korporalu. Kelih namreč ima stati za zadnjo gubo (ne na sredi korporala, kjer je prostor za sv. Hostijo), in ko ima mašnik s kelihom opraviti, manipel vedno dergne po korporalu, ako je prekratek in uhaja na altar, ako se prav posebno ne pazi. Vr.

Od solnca do naše zemlje potrebuje svetloba 8 minut in 15 sekund. Od najbližje zvezde nepremičnice (stalnice) pa že 12 lét. S pomočjo tako zvane paralakse so učeni preračunili, da ko bi bila le tretjina sekunde velika paralaksa zvezd nepremičnic, kar pa še pri najsvetlejših zvezdah ne doseguje, bi svetloba potrebovala do nas 10 let hodá. V velikem zvezdogledu v rimski zvezdarnici (collegium Romanum) se opazujejo nardaljnije zvezde, ki jih s prostim očesom ne vidimo, o katerih so zračunili, da, ko bi se zdaj še le začele svetiti, bi jih čez 7560 let pervikrat zagledali. Največi do sedaj izdelani Lord Rosse-jev zvezdni daljnogled (reflektor) kaže tudi zvezde, katerih bliš bi moral 20.900 (dvajsettisoč devetsto) let po neizmernem prostoru teči dotlej, da bi našim očem prišini. (Dr. Lorinser; Das Buch der Natur I. p. 261 seq.) Zato pravi modri Sirah: „Morski pesek, kapljice dežja in dneve véka (obstanka svetá) — kdo jih je preštel? Visokost neba, širokost svetá, gl. bočino brezdnov — kdo je (to) premeril?“ (Eccles. 1, 2.) „Čud Božjih ni moč zmanjšati, ne povekšati, ne izslediti. Ko je človek doveršil, še le začinja; in ko preneha, onemáguje.“ (Isti 18, 5—6.) Večna modrost nadaljuje: „Jaz sem storila, da je na nebu zasvetila neugasljiva luč, in kakor z meglo sem pokrivala zemljo, okrog nebesni sem sama obišla, spuščala se v globine brezdnov...“ (24, 6—8).

„Najstarejša priča materije (tvarine) je svetloba,“ pravi A. v. Humboldt. Kaj pa derži skup in ohrani v njihovem natančno določenem teku vse te neizmerno svetove? Oni naravni zakon, ki mu pravijo težnost ali gravitacija. Ali kedó je ta zakon dal? Kdo te velikanske kolesa svetovne ure, ki ne potrebuje nikoli nobenega popraviljanja, tako mojstersko umetno vredil? Nu od „Očeta svetlobe“ so vse te velikansko ogromne telesnosti nebeške, tako da človek to premišljuje mora poznati svojo ničevost, in kako mala je vsa naša človeška znanost proti neizmerni globočini znanosti Božje. Zató je angleški učenjak Izak Newton (Njuten), ki je najpervi izuajdel in na tanko popisal oni glasoviti, vse vidne svetove obsegajoči zakon težnosti, na smertni postelji izrekel pomenljive besede: „Svet naj misli o moji osebi, kar hoče, jaz pa se sam sebi zdim kakor otrok, ki se je igral malo na bregu morja in se razveselil, da je našel kak detken gulček (gladek kamen), ali kako lepšo školjko memo navadnih; ah, pa neizmerni ocean (veliko moje svetovno) resnice mu ostane še neznan (Lorinser o. c. st. 319).

Silna je moč, ki neprenehoma v krasnem soglasji suče nebesne luči, in strašanska je vročina, našemu umu nedosegljiva stopinja toplote, ki prešinja in obdaja posebno zvezde nepremičnice ali stalnice, kakoršna je naše solnce, kakor pravijo zvezdogledi, primeroma ena temnejših. Grozovito živ ogenj gori na solncu, ali solnce ni drugo kot skoz in skoz žareča kroglja, v kateri ni še nobena tvarina vterjena, ampak vsi nje deli, kakor so na naši zemlji kovine, rude, kamnje, — so na solncu žareči plin (gaz), ki včasi kaže neke pege — zgoščeni sopar —, in tu pa tam velikanske zublje (plamene), ki se neznansko visoko vzdigujejo nad poveršje solnčno. Leta 1871 je opazoval zvezdogled Young (Jung) tak solnčni zubelj, ki se je povzdignil do 45.800 geografičnih milj nad solnce! Na solncu je kakor strahovito razburjeno žareče morje, ki neprenehoma z neznansko hitrostjo meče grozne in ogromne valove ognja. In pa še kakega ognja! P. Sechi pravi, da najnižja stopinja toplote na solncu je 5 milijonov gradov (stopinj), ker pa zunanja plast solnčnih gazov (plinov) pušča le 12 odstotkov prvotnega izžarivanja od sebe, bi morali pomnožiti ono toplino normalne plasti do 40 milijonov stopinj! Pa, dostavlja P. Sechi, nočemo tako derzovito vzvišati solne

toplote, temuč ostanemo za zdaj pri oni dozdevni toplini, kakor jo je izračunal Waterston, namreč 10 milijonov stopinj! — Bo-li vekomaj solnce enako sijalo in grelo, kakor dandenes? Tudi brezverni učeni, ki bi znali reči, kakor Darwin nekemu mladenču: „Kristus nima nič opraviti pri naših vedah in znanostih!“ — in ki torej ne marajo za njegovo prerokovanje: „Solnce bo otemnelo, in mesec ne bo dajal svoje svetlobe, in zvezde bodo padale z neba, in nebeške moči se bodo gibale“ (Mat. 24, 29), — so po svojih natančnih opazovanjih in računih prisiljeni priznavati, da mora priti tisti čas, akoravno morda še le čez silo lét, ko bo solnce opešalo, ne svetlobe in ne toplote več od sebe dajalo ne bo, in vse življenje na naši zemlji bode vsmerteno, zamorjeno!

Dasiravno je solnce tako grozno veliko, svetlo, toplo, vendar v primeri k naši zemlji je nepopolno, nedoveršeno nébesno telo, in v tem obziru na mnogo nižji stopinji. Vsakako pa je najglasniša priča, in najsvetlejši odsev v vidni naturi od nevidne velikosti in popolnamosti Božjega bitja. Že stari cerkveni očetje so pripodobljali presveto Trojico s solncem. „Bog je luč, in v njem ni teme nobene.“ (Jan. 1, 5.) „Bog naš je ogenj, ki žge“ (Hebr. 12, 29), — „bivajoč v svetlobi nedosegljivi.“ (1. Tim. 6, 16.) Bog je neizmerno velikansko solnce, kterega milijoni in milijoni vseh stvarjenih solnc obseči ne morejo, kateri velikoveč sam vse obsega in vse napolnuje. To nevidno, nevstvarjeno Solnce, neomejeno solnčno morje brez konca in kraja nima bregov, ne dna, ne poveršja. Od vekomaj iz neizmernih globočin izliva iz sebe „luč od luči“ svojega Sina, in s tem vred oni večni nevstvarjeni ognjeni plamen svetega Duha, v neizrečeni blaženosti svetéc se trojedino Solnce. Nedosegljiva skrivnost, za katero imamo le končno stvarjeno podobo, kajti več ko vsa krasota in svetloba dnevne zvezde presega medlo merzlo svetlobo červiča kresničnega, večja neskončno je lepota, veličanstvo in toplota onega nevstvarjega Solnca. To Solnce ne pozna vzhoda ne zahoda, ne premenja dneva in noči, svetlobe in vročine: temveč povsod in vedno celo je, vse napolnuje s svojim veličastvom, zlatno plamenečim očesom vse prešinjajoč, neomejeno ne v času ne v prostoru. „O sijaj, sijaj solnce! — na moje revno serčice!“

Solnce sveti, da spoznamo vidne stvari. Konečno je vsa svetloba na zemlji od solnca, kajti solnce stori, da se v rastlinah napravi ogljenec v dervih, in iz rastlin dobivajo hrano živali, ki s tolščo (voskom) dajo svečavo.

Bog je izvir vse duševne svetlobe — resnice. Da! on je sam na sebi večna resnica in modrost. „Otel si me, Gospod, Bog mogočni in resnični!“ (Ps. 30, 6.) „Jaz sem resnica, pot in življenje (Iv. 14, 6.) „Kadar pride tolažnik, kterega vam bom jaz poslal od Očeta, Duh resnice, kateri izhaja od Očeta, on bo za-me pričal.“ (Iv. 15, 26.) Lepo prosi psalmist: „Pošlji luč svojo in resnico svojo, one naj me spremljate in pripeljate naj me na goro svetosti tvoje in v šatore tvoje.“ (Ps. 42, 3.) „Vidni svet je nekako ponavljanje nevidnega duševnega sveta, da naj družega v drugem premišljujemo.“ (Grof de Maistre.) Ne more listje na drevju ozeleneti, ako ga solnce ne obsija. V temi ostane blede perje, kakor bolano. Zató, ako se v kako klet denejo rastljine, vse vejice in perjiče se oberne tje proti svetlobi, kjer je okno, in nekako hrepení po svetlobi. Podzemljice (krompir) na spomlad silno dolge klice naredijo v jami, kamor le malko svetlobe prihaja, ter stezajo po svetlobi — po resnici, po spoznanju stvari in stvarnika. Da molčim o drugih naporih človeškega duha, omenim naj le to, koliko milijonov so razne vlade potrosile in koliko noči učenjaki prebudeli, da preračunijo natanko daljavo solnca od zemlje. N. pr.: opazovanje prehoda

zvezde Venere (danice) pred solncem 6/12 l. 1882, da izračunijo tako zvano paralakso. P. Braun, jezuit, zvezdogled, pravi o tem prehodu: „Dokaj lepo in plemenito delo, da si človeški um toliko prizadeva za take vednostne, učene preiskave, ki pa ne donajajo nobene gmotne koristi. V današnjem strahovito materijalističnem in v pozemeljsko zamišljenem veku je to veselje in tolažba za nas, in jasna priča, da je duh človeški na prvem mestu poglavito vstvarjen k spoznanju resnice, in da je hrana njegova vse kaj drugega kot jedáča in pijača.“ (Natur u. Offenbarung 29. Bd. str. 486.) Že so našli, da se številka 8.84 sekund naj bolj približuje istiniti solnični paralaksi in da je potem solnce od nas oddaljeno 20 milijonov in 53.340 geografičnih milj; a vendar niso še popolnem zadovoljni, dasiravno ne more biti razlike 3 stotinke sekunde več ali manj. O tej jedini številki si toliko glavo belijo, da od zadnjega opazovanja moramo čakati 10 ali 15 let še, dokler dobimo natančni poštév, če je solnce 20 ali 30 milj bliže ali dalje od nas, kakor smo do zdaj mislili. Nu, duh človeški po resnici, — razsvitljenju hrepení; a da bi vse poznal, neštevilni broj svetov, in vse tri kraljestva narode ali zemeljske nature, bo li to popolnem ga zadovoljilo, srečnega storilo? Ni li bil Salomon najmodrejši in najučenejši kralj starega veka; pa kaj je na zadnje rekel? „Nečimernost nečimernosti in vse je nečimernost“ (Eccl. 1, 2). Dostavlja pa pobožni pisatelj „Nasledvanja Kristusovega“: „Vse je nečimernost razun Boga ljubiti in samemu služnjemu iti.“ (1. b. l. p.) „To pa je večno življenje, da poznajo tebe, edinega resničnega Boga, in kogar si poslal, Jezusa Kristusa.“ (Jan. 17, 3.)

(Dalje nast.)

Kos kruha.

(Dr. A. Stolz. — P. Hrisogon M.)

Marsikteri berač ali pa rokodelski pob se ujezi, če dobi le kos kruha, ter ga verže proč. Natakár uzame metlo, kader so gostje odgostovali, pa krušne ostanke in drobtine zaničljivo pometa za duri, za smeti. Sam sem videl, kako je velik močan pes zaničljivo smerček pobesil, ko mu je nekdo ponudil kos kruha. In vendar je kos kruha stvar, v kateri je skrito nekaj od nebes in zemlje, nekaj od nerazumljivih skrivnosti. Res, mogel bi reči: ko bi kdo spoznal najgloblje bitje kruhovo, življev, moči, ktere so sodelovale, da se je naredil kos kruha, vedel bi več ko vsi učenjaki celega sveta skupaj. Jaz tega tudi ne vém, in to je borno malo, bravcu povedati, naj potlej on kos kruha malo premišljuje.

1. Pogledj pšenično zerno; prav majhina stvarica je. Če odluščiš slamnati zavoj, potlej tenko kožo okolu zerna, najdeš malo suhega belega prahu. Taka zerna so videti, da so mrtva kakor žaganje; in vendar je v njih skrivno življenje, ktero takorekoč spi, dokler ga kdo ne prebudi. Že v egiptovskih grobovinah kraljev so našli taka pšenična zerna, ki so že nekaj tisučev lét ležala pri umaziljenih merličih. Merličev do današnjega dne niso mogli oživiti, pač pa zraven njih ležeča pšenična zerna. — Kako se pa more spijoče življenje v pšeničnem zernu zbuditi?

2. K temu je treba dvojega, da se v zernu skrito življenje obudi in se gibati začne: mokrote in pa gorkote. Če je pozimi vse zledénelo, ali pa če je poletu zemlja suha in sežgana, se pšenično zernce tako malo zgane, kakor če bi ležalo na ploščeku ali krožniku. Ako pa o pravem času zerna veržeš v razorano njivo, ter jih po njivi povlačivši z zemljo pokriješ, se zerno napne. Iz zerna nekaj vùn sili kakor rožiček, je zmeraj dalje, ter se prestvarja v drobcena koreninska vlakna.

Drugi izrastek tišči navzgor, hoče preriti skozi perst na dan, na svetlobo in zrak, med tem ko se njegov tovariš še globlje zariva v zemljo. Življenje se je začelo, giblje se navzgor in navzdol, ter se prepodablja v nekaj popolnoma drugega, kakor je bilo videti na pšeničnem zernu. Tenka srajčica zernova je pretergana, in naredila se je nova postava, ki živi in rase, kakor tudi v jajcu izgine, rumenjaki in beljaki, kader se živo pišče iz njega napravljaja. Kaj ni tako? Je. — Moreš li doumeti? Ne moreš? — Morejo li to razumeti gospodje učitelji nižih, srednjih, viših šol? Tako malo, kakor lastna tvoja glava, pa naj bo otročja ali pa siva.

3. Klica je silno nežna in mehka, vendar se posili, malo skrivivši se, naravnost nakvišku kakor igla, ter pije zrak in svetlobodo. Stopa pa tako lično vunkaj iz persti, kakor otročje lice ob nedeljah. Najprvo je iz zemlje kukajoča klica še vsa blede, potlej kader se cepi v peresca in perja, je zelena. Od kod dobi zeleno barvo? iz zemlje ne, kajti poljska perst je črnorujava.

Korenina rastlinice tiči v popolni temoti, zrak ni zelen, solnčna svetloba ni zelena, nebo je modro; zakaj je toraj vsakrat zelena barva, ki jo rastline dobivajo? zakaj ne modre? zakaj ne rudeče? in zakaj ne ostanejo bele kakor je klica, kader pod zemljo klije? Kaj pa je to: zeleno? Zeleno se vidi, in res vidimo zeleno barvo v gojzidih in na travnikih; celo valovi vélikega morja so zeleni, in vendar je zelena barva čisto neizvedljiva in nepopisljiva. Ko bi te prašal sleporojeni, kakošno je to, kar drugi pravijo, da je zeleno, bi mu prav za prav ne mogel odgovoriti povoljno, in ko bi tudi vse modrijake sveta sklicali v zbor, naj se posvetujejo, kako bi se dalo sleporojenemu dopovedati, kaj je zeleno, bi vsi skupaj nič ne opravili, ali pa zgolj neumnost na dan spravili.

4. Pšenico sejejo pozno, in v slabih okoliščinah počasno dorašča. Zdaj pride dež, ter jo po cele dni operšuje z merzlo vodo; potlej se pokaže solnce, sije na polje, pšenico gleda pa le bolj po strani, in še tisto ped časa, kar jo obseva, krati bolj in bolj, ker se mu za gore mudi; noči so prav merzle, toliko da ne zmerzuje. Kader človek vidi, kako se mlada peresca na polju tresejo od mokrote in merzlega vetra, mislil bi, uboge stvarice morajo poginiti, a nastopajo i zima, in kmet bi bil pametnejše ravnal, ko bi bil zerno izmetal spomladi. Potlej začne snežiti, da zapade sneg, nato dež ali pa solnce sneg spet ujé, ali zatem pride sneg, ki obleži, in nazadnje pritisne še takov mráz, da drevje poka in marsikteri tič zmerzne. Ali setev ne bo zdaj popolnoma proč?

5. Dnevi rasejo, spomladni veter pometa sneg, žabe v zemlji lezejo iz lukenj, in njih prijatljica, gospa štor-klja, se vrača s tujega domov, ter si poišče staro svoje gnjezdo in staro svojo hranc žabjo. Kako je zdaj sè pšeničnim vsevom? V dolgi zimi ni zmerznil; je tako svež in zelen, kakor pred četert letom, ko je bil vsév pokopan pod snegom. Tudi povečal in pomnožil se ni, temuč je tiho čakal, da pridejo boljši časi. Zdaj še le je začel pšenični sév rasti, in vidi se mu, kako hití. — V tem je tudi nekaj tolaživnega za človeško rastje. Če je otrok, postavim, po kerščansko izrejen, ter pri domačih, v družini, odrasel, se včasih primeri, da pride dečko, kader je iz šole izpuščen, ali k rokodelstvu, ali v takoimenovano večo meščansko šolo, ali pa za tri leta k vojakom. Zdaj človek časih misli, da je vse v nič, karkoli se je dobrega posadilo. Se vé, da bolj pogostno kakor pri zimskem vsévu, je res tudi vse uničeno; vendar pa je, bi rekel, pri mnogem pozneje spet vse dobro. Kader je mladi človek vojaštva rešen, ter si vstanovi lastno kupčijo, si napravi lastno ognjišče, in vodi svoje gospodarstvo, takrat se jame pri marsikterem gibati,

kar so mu stariši v serce sejali, in tako postane pošten človek in verl kristjan.

Pšenična rastlinica rase tako pretkano, tako duhovito in umetelno, da vsa človeška umetelnost nič podobnega pokazati ne more. Najumetelnejša ura, cela steklena palača, z vsem, kar je pri razstavi notri, nima ničesar, kar bi bilo z rastlinico primérjati, ki nikne iz žitnega zerna. Sesukana in zmotana belo-zelena mladica, ki nekaj palcev iz zemlje moli, želí vsaki dan malo višej kvišku, je zmeraj bolj zelena; peresca, ki so mlado rastlinico objemala, se zgorej zrahljajo in odmotaajo, se daljšajo, ter se gibljejo v svetlobi in zraku in sapi, med njimi pa se vzdiga steblo na cevi, ter prispe pet do šest čevljev kvišku. Zdolej v temni zemlji dela korenina, izločuje in predelava in prečiščuje pravi sok, ga goni kvišku po nežnem stebelnem serkalu, da se rastlinica zmeraj bolj razširja. Prav na verhu pa se naredi mojstersko delo, napravi se najprej tenek in zelen pa nežen šopek, ki se polagoma razvije v lepi ljubki klas.

6. Kako uborno in sirotno je najdragocenejše človeško delo v primeri s to rastlinico? Človeško delo je mervto skozi in skozi. Sčasoma ni boljše ne popolnejše, temuč se kviri in razpada. Pa poglejmo zdaj rastlinino korenino: kako skrivno življenje je v nji, kako gibanje in delovanje, pa tako umetelno in tako modro, kakor bi imela rastlina tisoč oči in pa razumnost višega duha. Korenina vsakere sadike išče ter izločuje v zemlji le tisto posebno hrano, ki jo potrebuje za svoje posebno življenje. Prav to, da vsaka korenina išče in najde v zemlji, česar ona potrebuje za svojo posebnost, prav to je najčudnejši in skrivniši dogodek. Korenina jelke išče smole; korenina lilije išče bele barve in dišave; korenine rože drugačno barvo in drugačno dišavo; korenina vinske terté išče sladkosti grojzdu; korenina žitnega steblovja išče moke. Recimo, vsaka rastlina si išče prav za prav sebi posebnega sokú iz zemlje, ter ga potlej prenareja takorekoč v rastlinsko kri, to je v sok za hrano, v sok za barvo, v sok za dišavo, kakor zahteva posebnost rastline. Ob enem je korenina stojalo, na katerem stoji komolec dolgo steblo.

7. Pa tudi peresa na bilki niso brez dela. Peresa dihajo vse take zrakove, ki rastliki pomagajo živeti in rasti. Steblo samo ima takorekoč nastropja, členke, s katerimi je steblo predeljeno in vterjeno. Prav pri verhu se dela klas, kjer se pokaže prav tisto zerno, ki je bilo v zemljo djano, toda velikrat pomnoženo, pet do šest čevljev visoko v zraku, in sicer je zernje v najlepšem redu porazversteno, zerno poleg zerna, in pa zerno nad zernom. Nad vsakim zernom raste vunkaj dolg bodec, resa; čemú? Zato, da zerna, ki je odločen ljudem, tiči ne pozobljejo; zatorej je tudi dolgo steblo le toliko močno, da nosi klas, ne pa da bi tiči nanj sedali. Kader divjá najhujši vihar, da lomi drevesa kraj njive, pa drobnega, lahkega stebila ne izruje. Steblo se pač upogne, pa se spet dvigne, ter rase brez poškodbe dalje kvišku.

8. Oglejmo si tudi cvet. Na taistem polju, na kterem rase žito, vidimo večkrat plavice pa rudečice, obedve lepe svetle barve. Rudica rodi nekaj škodljivega; iz nje napravljajo namreč makov sók, ki naredi, da človek hudo pa nezdravo zaspi, če ga pije kuhanega. Lepa plavica je tako drobceno in nežno opravljena, da najfinjši zobci (čipke, rebeljni, špice) ali pa vse, kar more človek umetalnega narediti, je proti nji surovo in grobo. Vendar pa sadú ali koristi plavica ne obrodi; in kader plavici odpadejo peresa, ni ostala rastlina družega ko nepridno zelišče plevél. Poglej si pa klasni cvet. Cvetje v podobi in barvi najneznatnejše in nepomenljivejše, kar človek videti more, in ne terpi veliko več kakor en

dan, toda sad bo dal najboljšo in najtečnejšo hrano. V tem neznatnem cvetu je takorekoč upodobljena pohlevnost, ki neče šumeti in šariti; ki malo obeta, pa veliko da. Zernovemu cvetu je podoben mladenič, ki je ubog, pa tih, ter se pridno uči, ki postane pozneje znanju čverst možak, in ki veliko dobrega dela. Plavicam pa so podobni tisti mladi ljudje, ki se v cvetu svojih let ošabno, goropadno, bahavo, brezversko košatijo in povsod vrivajo svojo pogubno omiko; pozneje pa so prav navadni, vsakdanji, večkrat prav malopridni ljudje; ljudje, ki so sami pokvarjeni, pa v svoji zlobi kvarijo še druge.

(Dalje nast.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Miklavževanje.) Miloščino prav deliti je jako težka reč; mnogokrat dobroserčni človek iz nevednosti nevrednemu dá dar. Ne mislimo se spuščati globočje v to težko vprašanje, ampak svoje čutilo razodemo, ki nam pravi, da ubožno mladino krepko podpirati utegne naj bolj potrebno, pa tudi naj hasniše biti; ker mladina je nada naše prihodnosti. Zato nas tudi na to stran vsako leto veseli prihod božičnih praznikov, ker je ob tem času tako mnogoverstno in ginljivo po obilnih darovih razveseljena naša ljuba mladina.

Začetek v tem obziru je, kakor druga leta, tudi letos storil že dovelj znani odbor dobrodelnih gospoj in gospodičinj, ki so v soboto 8. dec. dopoldne obdarile 80 ubožnih šolskih otrok z gorko zimsko obleko. Za to preblogo prizadetje jih moramo posebej pohvati. Obdarovanje se je tudi letos kakor sicer godilo slovesno; nazoč je bil razun družih odličnjakov visokorodni gosp. baron Winkler z gospo, ki sta obleko in štruce (dar dobroserčnih pekov) sama delila veselim otročičem. Preblagemu djanju primérna sta bila tudi ogovora pred delenjem in potlej.

Tako se je obnesel Miklavž v čitalnici. Omeniti pa moramo tudi še tistega Miklavža, ki se zmiraj derži še stare šege — da čisto na skrivnem ostane — ki je spet letos v nunski samostan pred vrata prinesel po svoji lepi navadi po troje reči za obleko 12 ubožnim deklicam. Bog plačaj in z obilnostjo povračaj!

Poslednjič bodi tu še pridjan podučljivi govor g. kateheta A. Keržiča o ti priliki. Glasi se:

Preljubi otroci! zopet danes ste imeli priliko se prepričati, kako zelo skerbijo dobri ljudje za vas. Dobrote, ki ste jih zdaj le sprejeli iz rok predobrih gospoj in gospodičinj ljubljanskih, so vam nova priča, kako zelo vas imajo najpred vaši starši radi, ker sami veste, kako zelo so se trudili in prosili, da ste vi letos med obdarjenimi. Mnogo mnogo jih je prosilo, pa niso bili uslišani, le vi ste med srečnimi. Ta dar, ki ste ga zdaj le prejeli, vam je nova priča, kako zelo skerbni so tudi drugi dobri ljudje za vas, taki, ki niso z vami v nikakoršni zvezi, ki vam niso ničesar dolžni, ki vas komaj poznajo ali še celo ne; in vendar so se toliko trudili, da morejo danes 80 čisto novih oblék vam razdeliti. Ali vas ne bo kar nič ginila tolika ljubezen, tolika skerb in dobrotljivost, ki jo imajo ljudje do vas?

To, kar ste zdaj le prejeli, so sicer prostovoljni darovi, milošnja; in vaše dobrotnice same pravijo, da vam dajo vse vbogajme, vse zastonj. Toda jaz se prederznem temu ugovarjati in pravim: Otroci! niste ne zastonj dobili, to ne sme biti zastonj, vi ste dolžniki in ostanete tako dolgo dolžniki, dokler vsega hvaležno ne povernete! Preden veselo nesete domu pokazat dragoceno darilo, mi morate na tihem v svojem sercu obljubiti, da boste dobrote povračevali vsak po svoji moči. Seveda v denarjih tega od vas ne bo nihče tirjal; kar

Je dano, je dano. Kakor kmet, ki zemlji izroči pšenico, ječmen, rež in drugo seme, ne pričakuje več ravno tistega zernja, ki ga je vsejal, ampak novega obilnišega sadú; tako tudi vaši dobrotniki od vas ne pričakujejo povračila, ampak le to želijo, da bi dobrote, ki jih vam skazujejo, obilni sad obrodile. Oni želijo le to, da bi vi bili srečni na tem in na unem svetu; srečni boste pa le, ako lepo kerščansko živite. Nisem prerok, in ni mi dano v prihodnost gledati; ali toliko me je pa že skušnjava izučila, da lahko naravnost izrečem: ako boste vi ves čas svojega življenja pridni, delavni in urni; ako boste natančni v službi božji in prejemanji ss. zakramentov in družih dobrót, ki jih sv. katoliška Cerkev delf; ako ne boste lažnjivi in hinavski, ampak odkritoserčni in resnicoljubni; ako ne boste nikdar go-ljufni in tatinski, ampak vsikdar zvesti, pošteni, pravični kakor zlata vaga; ako boste krotki in poterpežljivi, trezni in varčni ter priprosti v obleki in obnašanji; ako bodo vedno čiste vaše misli in želje, vselej spodobne vaše besede in pošteno, neomadeževano vaše vedenje: reslično, ako božje in cerkvene zapovedi natanjko spol-nujete, vam ne bode v življenju kruha manjkalo; in če bi tudi kdaj opešali ali zboleli, boste ložej usmiljena serca našli, ako zmiraj dobri ostanete. Gospodarji in gospodinje, mojstri in tudi viša gosposka — vsi iščejo le dobrih, zanesljivih, pridnih ljudi. Ako si tedaj zdaj v mladih letih z lepim življenjem pridobite to, kar ime-nujemo dobro ime ali „kredit,“ potem boste povsod lahko shajali; kajti verjemite mi, če se Bogu nikdar ne zamerite, boste tudi pri ljudéh zmiraj v čisljih; ni zastoj v sv. pismu tako povdarjeno o Jezusovi mladosti: „Rastel je kakor na starosti, tako na modrosti in prijetnosti pri Bogu in pri ljudeh.“

Ako kaj tacega, kar sem vam zdaj rekel, pravim odrašenim, priletnim revežem in beračem ter jim očitam, da so si svoje bede sami krivi, mi odgovorijo, da to spoznajo, ali da je za-nje prepozno; ko bi še enkrat začeli živeti, pravijo, bi vse drugače hoteli živeti. Vi otroci ste pa še mladi, ste še le začeli živeti, vam je še odperta pot do sreče; vam jo je mogoče še najti, ako hočete zmiraj prav pošteni in dobri biti.

Od tod je tudi, da se nam ubožni otroci navadno bolj smilijo, kakor odrasli reveži; ker po eni strani vemo, da si revščine niso sami krivi, po drugi pa upamo, da pri njih dobrota ne bo zastoj. Oh, otroci! skerbite, da to naše upanje, ki sem ga izrekel, ne bode prazno upanje, temuč, da se enkrat gotovo vresniči vam v srečo, nam pa v veselje. Poleg tega pa ne pozabite moliti tudi za svoje dobrotnike, jaz pa v vašem imenu še enkrat izrečem priserčno zahvalo za prelepo darilo, s katerim so vas razveselili. Bog poplačaj stoterno vsim, kateri so kakor koli pripomogli k vašemu današnjemu veselju!

V Mariboru so prišle na svitlo

Acta et Statuta

Synodis dioecesanæ Lavantinae, t. j. spisi in sklepi škofijskega cerkvenega zbora, ki se je v Mariboru v cerkvi sv. Alojzija pričel 28. avgusta in sklenil 30. ravno tistega mesca. Imela je tri splošne in tri očitne seje. Pervi oddelek knjižice obsega ukaze in uravnave, ki tičejo obliki ter formo škofijskega cerkvenega zbora samega, ali sinode; drugi oddelek pa sklepe in določila, ki zadevajo zlasti lavantinsko škofijo, in teh je 17, n. pr.: kako se mora ohraniti in braniti katoliška vera; djanje duhovnikov oziroma na politiko; o duhovskih konferencah, o odvezi od grehov, škofu prideržani; o češenji najsvetejšega Zakramenta in bratovšini vednega češenja; o ss. misijonih, o ss. vajah za duhovnike; o cerkvenem petji in cerkveni glasbi; pod katerimi pogo-

jami smé oslabljeni duhoven iti v pokoj in o tacih duhovnih; o duhovski obleki, poslednji volji, izhodih, o skerbi za mladino po fabrikah itd. V poslednjem oziru ima sinoda naslednjo naredbo:

XV. O skerbi za mladino po tovarnah.

Extant et in Nostra Dioecesi laboratoria aut fabricae, in quibus tenera juvenus passim ad opera manu praestanda adhibetur imo adigitur.

Ne id cum summo animarum tenellarum discrimine fiat, quae quippe tali modo quaestui deservire coguntur et propriae mentis culturae et salutis curae subtrahuntur: invigilandum est quam maxime animarum pastoribus, ut pueri et puellae in ejusmodi fabricis occupatae saltem diebus dominicis et festivis sacro in ecclesia parochiali peragendo vacent, iisdemque diebus ab opere servili omnino abstineant (Cfr. Pastoral-Conferenz-Schlussprotokoll 1847 pag. 4.); christianam institutionem, imprimis catechismi expositionem audiant, ad examen antepaschale praesto appareant, iisque sacramentorum ecclesiasticorum usus non solum pervius et facilis reddatur, verum ut et reapse ad eadem accedant.

Consulendum porro est, ut tales juvenes e schola quotidiana jam dimissos prae oculis continuo habeant eosque per viam ferventis aetatis sat periculosam qua possunt meliori ratione salvos et integros manuducant, quem in finem multum juvabunt pia sodalitates in eorum medio introducendae et solerter fovendae.

Cumque insuper cohabitatio et cooperatio flexibilis juventutis cum utriusque sexus operariis adultis et non raro perversis summum seductionis et depravationis periculum involvat: animarum curatores tum apta institutione et admonitione tum etiam correptione adlaborent, ut pernicioosa lues ab animis pusillorum arceatur et ideo vel ad leges civiles provocare hinc inde non inopportu-num videtur.

Nezvesta — zvesta nevesta.

Prej ko noč se posloví,
Ko v vasi vse sladko spí,
Ko nebo se zvezd svitlí,
Hčerka že za mizo bdf.

Lice hčerki obledí.
Vert cvetlični naj pustí,
Liliji naj da slovó,
Mame ljube z njo ne bo!

Kaj jo drami iz sanjá?
Kaj ji spavati ne da?
Moti nežno kaj sercé,
Vročé ji budi željé?

Ločim zdaj naj se od vas?
Zdihne — ji zastane glas,
Hčerka misli — se solzí,
In v prihodnost potopí.

Hribček glej, cveteč je gaj,
Z mlaji, venci kinčan kraj,
Hiša lepši ko kedaj,
Hčerki v čast krasán je raj.

Venec naj deviški dam,
Lilije več ne poznam,
Vert deviško belih rož
Umerljivi naj bo mož?

Hčerka tam za mizo bdi
Se igraje s cvetkami,
Zbéra limbar, rožmarin,
Ki čuječnosti je sin.

Oh ne! oh ne, tega ne!
Zdihne, in na svate zrè;
Ženina pač že imam,
Ki deviški ljubi stan.

Šopek veže beli ves
In vertnico vpleta vmes,
Nje deviško pa glavo
Rožmarin proslavljal bo.

Njemu dala prej sercé,
Zanj iskala rožice,
Ž njim se zaročila sem,
Njemu zvesta biti čem.

Šopek hčerka že derži,
Venec z glave ji duhti,
Duri rahlo se odpró,
Svatje jo pozdravijo.

Lilija! moj dragi cvet,
Cvetaj mi do konca let,
Serček mojega serca
Spremil me boš iz sveta.

Pastir.

Tam doli za Kumom so hribčki lepi,
Zelena oblečeni krasno so vsi;
Za njimi serce omedléva mi tuge,
Da gledal bi doli na kačnate struge.

Oj, kdo mi razgerne gorati že rod,
Grinjalo raztegne od tu tje povsod,
Da videl bi enkrat še Savske krajine,
In ljube, preljube zelene doline?

Da solnčno bi videl predrago mi vas,
In slušal premili iz stolpa še glas,
Studence in trate in temne goščave
Bi videl vsaj enkrat iz skrajne daljave.

Željno se tje spenja nemirno okó,
Kjer hodil sem nekđaj za čedo krepkó,
Kjer peval pastirske sem v nežni mladosti,
Igraje brezskerbenu in prost vse britkosti.

Ovčice in jagnjeta tihe, krotké
Poznale so mene nedolžne — jest nje;
Sladkosti sem pival celo še sanjaje,
Brez bola na duši se rahlo zibaje.

Ti doba presrečna še prideš nazaj,
In kupo sladkosti bom pil še kedaj?
Mi soluce ko nekđaj li še bo sijalo,
Detinsko se čisto serce še gibalo?

Mladosti cvetlice le enkrat cveté,
Za razne stanove res urno zoré,
Prezvvišeni polja različno oddaja,
Nektere z modrostjo mladostne napaja.

On zgodaj me ločil od bratov, sestric,
Je peljal iskat si vednostih cvetic;
In zopet čez leta dobil sem ovčice,
Od prejšnjih žlahtneje zdaj pasem dušice.

Po paši bogati jih vodim skerbno,
Napajam pogosto s presveto Kervjo;
Oh vérne da našel bi vselej ušesa,
Pripeljal za sabo vse v svete nebesa!

Res, žuljev pekočih pastir ne terpím;
Ledine, puščobe pa dosti dobím;
Vinograd Gospodov da dela in truda,
Da britka je ura mi mnoga in huda.

Bog usmiljeni sluša molečega glas,
Krepčá me, poživlja, jasní mi obraz;
On meri terpljenje, on tehta zasluge,
Stoterno mi on bo poplačal nadloge.

Nazaj si nekđanjih ne vošim cvetic,
Minljivih ko senca so revice lic;
Sedanje nad zvezdami bodo cvetele,
Nikdar mi v nebesih ne bodo zvenele. *R—v—n.*

Kje je moja domovina?

Tam je moja domovina:
Kjer se vije bistra Sava
Spod mogočnega Triglava,
Kjer je krasno jezero
V sredi z lepo cerkvico.

Tam je moja domovina:
Kjer po hribih in dolinah,
In po stermih visočinah,
Neštevilne so cerkve
V Božjo čast postavljene.

Tam je moja domovina:
Kjer vinogradi zeleni
S tertami so nasajeni,
Kjer globoko pod zemljó
Koplje živo se srebró.

Tam je moja domovina:
Kjer prelepe so poljane,
Z raznim žitom nasejane,
Kjer pšenica rumeni,
Sladko sadje se zorí.

Tam je moja domovina:
Kjer moj rod Slovenski biva,
Vera je njegova živa,
Za domovje ves gori.
Zvest mogočni Avstriji.

Tam je moja domovina:
Kjer so verli sini Slave,
Ki za blagor očetnjave,
Se nevstrašeno boré,
Ki ne vpade jim sercé.

Tam je moja domovina:
Kjer možjé so se rodili,
Ki so národ moj budili,
Nam kazali pravo pot,
Var'vali pogubnih zmot.

Tam je moja domovina:
Kjer možje so slavni bili,
Vse posvetno zapustili,
Se podali čez morjé,
Da nebesom duš dobé.

O predraga domovina!
Vedno bodem ljubil tebe,
Še vse bolj pa vnuemal sebe,
Da prišel bom v večni dom:
Tam še le prav srečen bom. *A. V.*

Nekaj svetih pesmi.)

(Prosto poslovenil Jan. Bile.)

(Dalje.)

III.

O brezmadežna Divica.

O brezmadežna Divica,
Ki kraljica si divic:
Serce grešno Te pozdravlja,
Čuj skesane duše klic!

Ti si luč v življenja tminah,
Zvezda v tamni noči si;
Vir si nam, ki vedno izvira,
Dušne rane ki hladi.

Ti nam sužnosti verige
Z roko milostno drobiš;
Ti objokanim jetnikom
Rajsko svobodo deliš.

Tvoj na veke hočem biti,
Tebi peti vekomaj;
Mati, bodi mi vodnica,
Pelji me tje v sveti raj.

IV.

Pojte Bogu večno slavo.

Pojte Bogu večno slavo!
Naj dviguje se v višavo

Pesmi radostne odmév.
On nam dal je vsim življenje,
On poslal nam je rešenje,
On nas pekla je otél.

Torej sin človekov pevaj,
Serce v pesmi si ogrevaj;
Zmage vence bo ti splel,
Ako v boju ne omagaš,
Ak sovražnika premagaš —
V sveti raj te bo sprejel.

Naj nevihta se dviguje,
Naj se zemlja v prah razsuje,
„Serce kvišku, v raj okó“!
Blagor mu, kdor ne omaga,
Sebe, svet in pekel zmaga:
Večno srečo vžival bo.

Razgled po svetu.

Rimsko. Namestni arhivar v Vatikanu je postal častni opat dr. Al. Tosti iz benediktinskega reda; podarhivar pa znani dominikanar P. Henrik Denifle. **Star novic.** K benediktinarjem v Emavzu pri Pragi je pristopil in o letošnjih binkoštnih obljubah storil žak, ki ima že 65 lét. Le-ta je oče številne družine in v samostan je stopil, ko mu je žena umerla. Tri njegovih hčer so redovnice in trije sinovi so že poprej postali benediktini. Oče je zdaj v tem samostanu postal naj mlajši sobrat svojih sinov.

Misijonsko. Znamenit je poslednje leta postal misijon Turinskega duhovna čast. g. Boskot-a v Patagoniji na južnem Amerikanskem. Veliko duhovnov in tudi redovnic je poslednja leta ta gospod poslal v južno Ameriko. Sv. Oče so zdaj ves ondotni misijon izročili očetom Salezijancem ter Boskotovi duhovni družbi. Ob enem je misijon razdeljen v apostolsko prefekturo in v apost. vikarijat. Prefektura obsega južni del Patagonije in otoke; prefekt je postal P. Fagnano. Prednik severnega in srednjega dela Patagonije pa je P. Cagliero. — Tudi Mongolijo so sv. Oče razdelili v tri apost. vikarije. Na severu obsega rodove: Ordos, Elethus in Urat; na večeru pa veliki mandarinat Ge-Hol, ostalo se šteje k sredini dežele Mongolije.

Srednje-afrikansko. (Konec.) Kako lažljivo je bilo to, je priča Senaar, osem dni od Hartuma, ki je bil o tistem času premagan; priča je morfja in mesarjenje na polotoku med Belo in Višnjevo reko, priča tudi približevanje sovražnika do dveh dni blizo Hartuma.

V Hartumu so 18. aprila 1882 šesteri ondotni konzuli pod predsedstvom g. Hansala (avstr. konzula) sklenili, da se hočejo v misijonsko poslopje umakniti in se na življenje in smert braniti. K sreči je dr. Emin-bej (dr. Schnitzer iz goruje Šlezije) bil med tem namestnik in modrejši memo unega; vstanovil je „patruile“ s kano-nami, katerih se rogovileži bojé, in jih je ponoči vodil v okolico ter rogovileže z njimi strašil.

Kakor ob Višnjevi, tako se je godilo ob Beli reki. Vse pota so bili obstavljene s tolovaji. Vse kraje so oblazili Mahdijevi poslanci in povsod so bili prijazno sprejemani in bili so vedni spopadi med vojaki in vstajniki. Telegrafi med El-Obeidom in Hartumom so bili pre-tergovani; pošte večkrat oropane, v Hartumu samem se je gujezdila zarota. V tacih okolišinah je 12. majnika dospel novi poglavar Abd-el-Kader iz Egipta v Hartum.

Opustivši nadaljue manj važne dogodbe naj nazna-nimo le poslednje nesreče, ki jih prinaša „Nigrizia“ v Veroni. — 6. sept. t. l. je angleški general Hicks s svojo armado iz Hartuma odrinil proti lažnjivemu pre-roku Mahdi-u. Imel je 6000 pešcev, 4 tisuče baši bo-

zukov (prostovoljcev), 20 kanón, med katerimi 4 krupa-ricé, 6 mitraljaric in 10 gorskih topov, 500 konj in 5500 kamél. Pervi del se je imel še dopolniti na potu ob Beli reki do Duem-a v 10 do 12 dnéh. Od Duema do Kordofana so imeli napraviti 6 terdnjavíc, čardakov, da bi bila armada ostala v nepretergani zvezi. Pred mescem dni, mislilo se je, vojska ne dospè do Kordofana. Mesca oktobra in novembra se je imela vojska veršiti. 12. kimovca, kakor pravi naznanilo v „Gazz. Egiziana,“ je bila armada v Džebel-Musi (v Kordofanu) in imela je dalje korakati proti Obeidu.

Vsled naznanil z bojišča je bil ves Hartum v ne-zmernem veselji še v začetku novembra. Govorilo se je, da so v velikih bitvah Mahdovci zmagani in potolčeni, da so brez strela Hicksovci vzeli v oblast mesto Obeid in Mahdov zaklad, pa da so rešeni vjeti misijonarji itd.

Kmali pa so pričele prihajati čisto nasprotne na-znanila. Pravili so, da drugi dan, ko je bil Hicks prišel v Obeid, je kar neprevidoma spazil, da je čisto ločen od svoje vojaške zaloge za hrano itd., ker vstajniki so gospodovali nad vso potjo med Duem-om in El-Obeidom. Skušal je z večkratnimi napadi predreti zajéz, ki so ga bili napravili sovražniki na okrog; toda zastoj, ker množica vstajnikov je bila silovita, in malo pozneje, da ni bilo nič tega, kar se je imenovalo Hicksova odprava v Sudan, da en oddelek armade namestnega kralja je bil pokončan, drugi pa je k sovražniku prestopil. (To so sicer pozneje nekoliko preklicevali, kakor da bi ne bila vojna tako čisto poterta; vendar prav gotovega se še ne vé.)

General Hicks je bil speljan boje od izdajškega vod-nika v neki log v Kašgatu, tam je bil vtesnjen od silno veliko večega števila Mahdovcev, ki so bili močno pre-videni s puškami in topovi; kanonov Hicksovci niso mogli rabiti; in po kervavi vojski skoz tri dni od 3. do 5. novembra — si je v Kašgatu 9500 (?) vojakov našlo grob s svojim vred. Kašgat je ime vasí rodú Baggara (Kravarji), med Obeidom in Nubo, in pa pre-obširnega gozda, ki je treba 16 ur, da se prehodi. V tem gozdu so konec storili tudi že drugi pašati, ki so se vojskovali pretekle leta zoper ondotne ljudstva.

Tudi na jutrovem Sudanu se slabo godí. Ljudstvo rogovili in v Tokaru je bilo poklanih 486 egiptovskih vojakov in z njimi tudi angleški konzul v Suakim-u. Napadli so še Suakim sam, 12. nov. bili so pa odbiti; brodovje angleško v Rudečem morji je bilo pomnoženo in egiptovska vlada je poslala 8000 vojakov, da se oprosti pot med Suakim-om in Hartumom. Toda naj novejši poročila pravijo, da so bili Egipčani zopet 5. dec. tepeni pri Suakimu in več stotin pobitih od vstašev. — To kaže, da vse vré po srednji Afriki in tu se bo dalo težko kaj umiriti in ukrotiti, zlasti ker Evropejci zarad vročine z vojno ne morejo lahko tje predreti; divjaki in mohamedani pa bojo najberže potegnili z Mahdijem.

O vjetih misijonarjih, pravi list „Nigrizia,“ se nič ne vé. Telegram iz Aleksandrije od 22. nov. pravi, da Mahdi je dal pokončati vse Evropejce, misijonarje in redovnice. Bog daj, da bi res ne bilo!

Velika zmaga Mahdijeva v Kordofanu zbujuje misel, da se bo iskal hitro še bolj vterditi, zediniti mnoge močí in snovati kdo ve kake naklepe za razširjanje svojih laží in svojega gospostva. Čez Evropejce v unih krajih je tožil že pokojni provikar dr. Knoblehar in to-žili so drugi misijonarji, kako so bili razuzdani, pa mnogi tudi neusmiljeni barantavci s sužnji. Zdaj je prišla strašna šiba čez nje, najprej v Egiptu ob vojski, zdaj pa tudi v Sudanu. Naj si to zapomnijo tudi evro-pejski prostomišljaki, framasoni in samopašniki.

Bratovske zadeve.

V molitev priporočeni:

Dvé osebi za dušno in telesno pomoč v prav hudih nadlogah. — Mladeneč za dušno in telesno zdravje. — Mati priporoča razuzdanega in hudobnega sina za poplisanje. — Mož pijanosti vdan. — Srečen izid v bridkostih. — Bolna oseba za zdravje, če je Božja volja.

Koledar za prihodnji teden:

17. grudna. S. Lazar. — 18. Pričakovanje Marije Dev. — 19. (Kvaterni post.) S. Marija z Agrede. — 20. S. Adelajda. — 21. (Kvaterni post.) S. Tomaž ap. — 22. (Kvaterni post.) S. Gerard. — 23. Četerta adv. nedelja. S. Viktorija.

Listek za raznoterosti.

Devetdnevna pobožnost pred Božičem ni nič novega. Že l. 1735 je Ljubljanski škof Sigismund Feliks dovolil, da so obhajale ursulinke v Ljubljanskem samostanu devetdnevno v čast pričakovanja najsvetejega rojstva. To dovoljenje je bilo dano „za vedne čase“ in razun tega še podeljenih 40 dni odpustkov njim, ki jo opravljajo.

Miklavževa tombola v katoliški družbi preteklo nedeljo je imela tako obilno vdeležencev, da blezo še nobena ne toliko. Vsi prostori so bili natlačeni. Gosp. katehet Anton Keržič je bil množico močno razveselil in ginil z obširnimi pripovedovanjem čudežne dogodbe, kako je bil dvajset lét slep, sključen in hromoten bolnik v Lurdu v trenutku ozdravljen med sv. mašo. Tombola je dala 72 gld., ter po odbitih stroških prav lepa svota ostane za ubožne št. Jakopske Vincencijeve konference, namreč 64 gld.

† Čast. gosp. Janez Kukovič, predstojnik ljubljanskih lazaristov, je umrl 9. t. m. v Ljubljani, star še le 38 lét. Rojen je bil v Št. Jurji blizu Celja 1845, posvečen l. 1871. Pokopan je bil v torek ob 3 popoldne. Stori je v malo letih veliko za Božjo čast pri bolnikih in v ljudskih misijonih. Bog mu daj večni mir!

† Iz Begunj. Preč. g. dekan Silvester Keše je 12. t. m. o 1/4 7 popoldne v Gospodu zaspal. Pogreb bode v soboto o 1/2 10. — Dekan Keše je bil rojen 31. grudna l. 1815 pri sv. Petru pri Novem mestu, posvečen l. 1841. R. I. P.

Preč. gosp. Peter Funder, knez in škof Kerški, je poslavljen od presvitl. cesarja z redom železne krone II. verste.

Černuška fara je od presvitlega cesarja iz Njihove lastne blagajnice po sl. okrajnem glavarstvu ljubljanskem kakor za Miklavža prejela 200 gld. za stroške nove farne cerkve. Častiti g. župnik Lor. Mazek z vsimi farani je Njihovemu Velečanstvu preserčno hvaležen za preblagi dar.

V Buda-Pešti je samih 6 glasov v gosposki zbornici komaj odbilo brezbožno postavo v prid zakonov med kristjani in judi! To je framasonstvo in judovstvo in še kaj drugega storilo iz tako slavnega kraljestva sv. Štefana!!

Veroznanski poduk v obertnih nadaljevalnih šolah. Očitna reč je, da premnoge nezvestobe, goljufije, tatvine, sleparstva ter izmikanje tujega denara izvira iz pomanjkanja terdnega verskega poduka in žive vere. Kakošni so nasledki v družinah, ako družinski oče, sin ali kdor si bodi domačih, v tako brezno zabrede, je slehernemu jasnno. In ravno pri tacih, kjer je zvestobe narbolj potreba, je dostikrat narmanj verskega poduka.

Katoliško-politična družba za češko kraljestvo je torej pri češkem šolskem svetu izročila prošnjo, naj se na obertnih nadaljevalnih šolah (gewerbliche Fortbildungsschulen) veroznanski poduk vstanovi kot zapovedana šolska tvarina. Češki škofje so v tej reči to misel naznanili, naj bi se obertne zadruge v tem oziru obrnile do zadevnih župnij, ali bližnjih samostanov, in z njimi to stvar vravnale. Spodobna nagrada, plača, naj bi se dajala iz tistih pomočkov, s kterimi se take šole zderžujejo.

Dobrotni darovi.

Za študentovsko kuhinjo: Čast. g. Andr. Karlin 1 gl. — Čast. g. župnik Jan. Karlin 3 gld. 75 kr. — Čast. g. kn. šk. tajnik in kaplan Ant. Koblar 2 gld. — Gospá Kozjakova 2 gld. — Čast. g. kat. Sim. Zupan „za Miklavža“ 3 gld. — Čast. g. M. Gogala v god sv. Nikolaja 6 gld. — Čast. g. župnik Bl. Petrič 3 gld. — Dve devici 40 kr. — Čast. g. kurat Jan. Bizjan 5 gld. — Čast. g. župnik Jož. Vidmar 3 gld. 16 kr. — Preč. g. prošt dr. A. Jarc 5 gld. — Iz Žuženberga 6 gld. — Čast. g. Fr. Onušič 1 gld.

Za cerkev Jezusovega presv. Serca: Čast. g. Sim. Zupan 2 gld. — Preč. g. prošt dr. A. Jarc 5 gld. — Idrija po preč. g. dekanu J. Kogeuju 40 gld. 50 kr.

Za sv. Očeta: Neimenovana 1 gld. — Preč. g. prošt dr. A. Jarc 5 gld.

Za sveto Detinstvo: Čast. g. A. Keržič, nunski kat., 20 gld.

Za cerkev v Bohinjski Bistrici: Iz Žirov po čast. g. župniku J. Vidmarji nabirk 11 gld. 84 kr.

Za bratovšino sv. Leopolda: Iz Žuženberga 3 gld. — Preč. g. dr. A. Jarc 3 gld.

Za misijon čast. gosp. Val. Laha: Iz Žuženberga 6 gl.

Za afrikanski misijon: Iz Žuženberga 10 gld. — Neimenovana 1 gld. — Iz Zlatopolja čast. g. župnik K. Lapajne 6 gld. 48 kr. — Idrija po preč. g. dekanu J. Kogeuju 12 gld. 39 kr.; Verh 1 gld. 1 kr. — Preč. g. dr. A. Jarc 2 gld.

Za amerikanski misijon v Patagoniji: G. J. Dogan 2 gld.

Za misijone na Jutrovem: Čast. g. K. Lapajne 1 gl. 22 kr.

Za misijon v Bosni: Neimenovana 1 gld.

Za duhovski samostan iz razkolnikov v Carigradu: Čast. g. J. T. ostanek 60 kr.

Za povoljno dobro rabo: Iz Žuženberga 5 gld.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. J. K.: Naročnina oddana založn. — G. J. K. v Dobr.: Vse se bode opravilo. Iskrena hvala in serčen pozdrav! — G. B.—c.: Hvala serčna, serčen pozdrav. — G. G. Fr. K.—r.: Hvala za posl., drugo kar — in prej ko moč. — G. J. K.: Hvala! Prih. — Gg. Sm. v P. in Kl. v Sm.: Prihod.

Za dobrotnike dijaške kuhinje bode v god „Pričakovanja Marije Device,“ to je, v torek, 18. t. m. ob 7 1/4 sv. maša pri altarji N. lj. G. presv. Serca Jezusovega. Namen je ta, da bi Marija pri Jezusu našim dobrotnikom sprosila prav srečne božične praznike ter vsakemu spolnjenje njegovih naj serčniših želj, rešenje iz težav, kterih narbolj želé rešeni biti. Vsi podpirani naj pridejo k sv. maši in naj molijo v ta namen.